

International Journal of Cyber Criminology. 2018. 12(1). P. 171–186.
URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1467891>

5. Jun W. A Study on Characteristics Analysis and Countermeasures of Digital Sex Crimes in Korea. *Int J Environ Res Public Health*. 2021, 19(1):12. Doi: 10.3390/ijerph19010012.

6. Linda R. Zhong, Mark R. Kebbell, Julianne L. Webster. An exploratory study of Technology-Facilitated Sexual Violence in online romantic interactions: Can the Internet's toxic disinhibition exacerbate sexual aggression? *Computers in Human Behavior*. 2020, Volume 108. 43 p.
URL: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106314>

7. Pashang, Soheila & Khanlou, Nazilla & Clarke, Jennifer. (2019). The Mental Health Impact of Cyber Sexual Violence on Youth Identity. *International Journal of Mental Health and Addiction*. 2019, 17. P. 1119–1131. DOI: 10.1007/s11469-018-0032-4.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-277-0-48>

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СПОСОБУ ВЧИНЕННЯ КОНТРАБАНДИ

Парайко Микола Ілліч

студент юридичного факультету

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна*

Шевчук Андрій Васильович

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права*

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Вже довгий час практика у сфері протидії злочинності свідчить про те, що контрабанда залишається одним із найпоширеніших злочинів. Саме тому розгляд її особливостей, відповідно, й питань кримінально-правової характеристики, є актуальним в умовах сьогодення. Це зумовлено й тим, що на практиці постійно з'являються нові способи, які потрібно своєчасно виявляти. Тому метою нашої роботи є аналіз кримінально-правової характеристики способу вчинення контрабанди, встановлення найпоширеніших його видів за допомогою результатів діяльності судів.

Останні зміни до КК України в 2011 році, що стосувалися предмета контрабанди, суттєво вплинули на практичну діяльність його

розслідування, ефективність якого значною мірою залежить від стану теоретичного дослідження проблеми. Проте спосіб вчинення контрабанди є обов'язковим елементом складу цього злочину, незважаючи на зміни, адже має вагоме значення для розмежування різних правопорушень і доведення наявності складу злочину [1].

З точки зору теорії кримінального права спосіб як ознака об'єктивної сторони злочину, зазвичай, визначається як послідовність дій і методів, які використовує суб'єкт для вчинення умисного кримінального правопорушення, до яких, серед іншого, належать переміщення предметів контрабанди поза митним контролем та переміщення шляхом приховування їх від митного контролю.

Переміщення поза митним контролем передбачає ввезення або вивезення товарів, предметів через кордон поза визначеними митними органами України місцями (митниці, митні пости) або поза встановленим часом для проведення митного контролю [2, с. 175]. Наприклад, ухвалою Малиновського районного суду м. Одеси у справі № 3-9566/11 від 03.11.2011 року ОСОБА_1 визнати винним за таких обставин. 12.09.2011 р., на місцевому пункті пропуску «Залізничне» де здійснюється лише прикордонний контроль, нарядом ДПСУ було затримано автомобіль, під управлінням громадянина Молдови ОСОБА_1 з вантажем Diocidal 60% (ліки для тварин) у кількості 12 пляшок, який прямував з с. Корґен (Молдова) до м. Болград (Україна) [4]. Дане правопорушення не є кримінально караним, однак спосіб характерний і при переміщенні предметів контрабанди, прописаних в ст. 201 КК України.

Приховування предметів контрабанди являє собою будь-який спосіб схову, що ускладнює їх виявлення: із використанням тайників або інших засобів «фізичного приховування», шляхом надання одним предметам вигляду інших; подання митному органу як підстави для переміщення предметів підроблених документів або таких, що одержані незаконним шляхом, містять неправдиві дані чи є підставою для переміщення інших предметів [2, с. 175].

Зазначені способи є загальновизнаними і встановлюються шляхом тлумачення диспозиції ст. 201 КК України. У Постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил» від 03.06.2005 № 8 зазначено, що використанням інших засобів чи способів, що утруднюють виявлення предметів, можуть визнаватися приховування останніх у валізах, одязі, взутті, головному вбранні, речах особистого користування, на тілі або в організмі людини чи тварини, а також надання одним предметам вигляду інших (зміна форми, упаковки, етикеток) [3].

Такий спосіб приховування предметів контрабанди від митного контролю, як надання одним предметам вигляду інших, часто використовується у разі незаконного переміщення через кордон спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, що підтверджується відповідною судовою практикою. Наприклад, вироком Березівського районного суду Закарпатської області у справі № 297/91/20 від 28 травня 2020 року ОСОБА_1 визнано винним у скоєнні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 201 КК України, за таких обставин. Перебуваючи на території Угорщини, розмістив наявні у нього 54 предмети, з метою їх приховання, що мають функції запису відео та аудіо у прихованій формі, у рюкзаку та сумці разом із особистими речами, і придбавши продукти харчування склав їх так, щоб було важко розпізнати та виявити [5].

Варто зазначити й те, що суб'єкти можуть вчиняти контрабанду як особисто, так і за допомогою третіх осіб або організацій, які не обізнані з приводу предмета, який вони переміщують через митний кордон України. Це зумовлює поділ способів вчинення контрабанди на особисті та опосередковані.

Приклад першого способу висвітлений у рішенні Дергачівського районного суду Харківської області у справі № 19/4700/20 від 22 грудня 2020 року. Вказаним вироком суду ОСОБА_1 визнано винним у вчиненні закінченого замаху на вчинення контрабанди боєприпасів, тобто їх переміщення через митний кордон України з приховуванням від митного контролю. ОСОБА_1 з метою унеможливлення виявлення під час здійснення митного контролю згортка та пакета з патронами помістив їх серед особистих речей у багажному відділенні свого автомобіля, де став надалі зберігати. Пізніше прибув на територію митного поста, де під час проведення усного декларування в ході митного контролю працівниками митниці не повідомив останніх про наявність заборонених до переміщення предметів та намагався перемістити патрони через кордон [6].

З обставин справи можна встановити, що суб'єкт намагався особисто, з використанням власного транспортного засобу перемістити предмети контрабанди з приховуванням від митного контролю. У вказаній ситуації також використано один з найпоширеніших способів приховування контрабанди – серед речей особистого користування.

Херсонський міський суд Херсонської області у справі № 766/16192/20 від 23 грудня 2020 року ОСОБА_1 визнав винним у вчиненні, кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 201 КК України, за таких обставин. Чоловік, достовірно знаючи про митний кордон з росією, у приміщенні поштового зв'язку Херсонської дирекції Акціонерного товариства «Укрпошта» надав працівникам поштового відділення зв'язку для пересилання міжнародне поштове відправлення на ім'я іншої особи у вигляді заклеєної паперової

коробки з прихованими усередині неї від митного контролю предметами: старовинними монетами, наконечниками для стріл, частинами вогнепальної зброї до пістолета-кулемета Шпагіна та револьверу Нагана, штик-ножем і тесаком [7].

В цьому випадку прослідковується спроба вчинення контрабанди другим способом із запропонованої класифікації, тобто шляхом використання необізнаності третіх осіб (у цьому разі працівників АТ «Укрпошта»).

Зазначена класифікація має значення для процесу розслідування, оскільки впливає на визначення суб'єктивних ознак складу злочину, що входять до предмета доказування. Зокрема, відсутність вини в діях особи виключатиме можливість притягнення до кримінальної відповідальності, а тому перед органами досудового розслідування стоїть завдання встановити наявність або відсутність суб'єктивних ознак складу злочину.

Отже, на основі вищезазначеного, можемо прийти до висновку: дослідження способу як елементу кримінально-правової характеристики контрабанди має вагоме теоретичне та практичне значення. Аналіз судових рішень дає змогу встановити, що перелік способів вчинення контрабанди є вичерпним, проте їх різновиди і наповнення є різними і невичерпними. Також аналіз показує, що особи переважно вчиняють цей злочин саме шляхом приховування від митного контролю, а не поза митним контролем.

Література:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26.
2. Криміналістика : підручник : у 2 т. / В.Ю. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін. ; за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. Т. 2, 328 с.
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил» від 03.06.2005 № 8.
4. Ухвала Малиновського районного суду м. Одеси у справі № 3-9566/11 від 03.11.2011.
5. Вирок Берегівського районного суду Закарпатської області у справі № 297/91/20 від 28 травня 2020 року.
6. Вирок Дергачівського районного суду Харківської області у справі № 19/4700/20.
7. Вирок Херсонського міського суду Херсонської області у справі № 766/16192/20.